

saa ganske faa af, forsvinde mere og mere, de kunne ikke begaa sig mere, efter at Fagorganisationerne have vokset sig større og stærkere, og efter at de have indrettet Understøttelsessystemer, hvorefter de hjælpe de rejsende, ligesom Lavene gjorde, dog lidt anderledes, idet Arbejdsgiverne ikke bidrage til den Ydelse, som gives de rejsende.

Denne Overgang, som vi nu befinde os i, og som har medført, at man ogsaa i Tyskland maa beskæftige sig med Spørgsmaalet om offentlig Arbejdsanvisning, er fremkaldt af det, jeg nævnte i Begyndelsen, nemlig den industrielle Udvikling, der har fremkaldt et helt nyt Sæt, et helt andet Kuld af Arbejdere end dem, der vare beskæftigede før omkring i Værkstederne. Det, hvorpaa Lavene hvilede, var Haandværket, men det, hvorpaa den nuværende Arbejderstand i det væsentlige eller i alt Fald i meget høj Grad hviler, er Storindustrien; det er Folk, som ikke oplæres ved et almindeligt Fag, der er deriblandt Mennesker, der hele deres Liv igennem skulle banke Hoveder paa Knappenaale, Folk, der pille Traade ud af Vævetøjer i Tekstilfabrikkerne, kort sagt, hver Ting specialiseres, og kastes en saadan Mand paa Gaden, er han elendigt stillet, idet han kun har lært dette specielle Arbejde. Der til kommer et andet Forhold, nemlig at i Almindelighed lønnes de unge Arbejdere med en mindre Pris, medens de voksne, de ældre Arbejdere fra en vis Alder, lønnes med en vis højere Pris, men naar man ikke mener længere at have Brug for dem, kastes de paa Gaden til Fordel for andre yngre, som igen kunne arbejde i lang Tid for den billige Pris. Naar man derfor lamenterer over Vagabondering og Tiltagen af Forbrydelser i daarligere Tider, skulde man tænke lidt over, om ikke Aarsagen turde være den, jeg her har nævnt, nemlig at Forholdet for manges Vedkommende er det, at de faktisk paa Grund af, at det Arbejde, de kunne præstere, kan præstere billigere af yngre Folk, blive kastede paa Gaden og derfor blive prisgivne den Skæbne, som de Mennesker faa, der maa gaa og søge Arbejde uden at have lært noget. Det er svært nok for Folk, der have lært noget, at skaffe sig Arbejde — det have vi jo set navnlig i de sidste 3 Aar —, men det er tusindfold værre, naar Mennesker ikke have lært andet end en Specialitet, som ikke kan føde dem andre Steder end der, hvor de have været vant til at udføre den.

Dette fører en anden Form af Her-

bergsvæsen med sig — ja, undskyld, at jeg omtaler tyske Forhold, men der er Trækket større, og man kan jo bedre se Stillingen, naar man har større Træk, end naar man skal tage de mindre herhjemme, det kommer jeg i øvrigt tilbage til —, idet denne Udvikling af Industrien trækker mange Arbejdere bort fra de faglige Herberger. Saa opstod en anden Art Herberger, det var de saakaldte kristelige Herberger. De vare ikke særlig velsete af Arbejderne, mange Gange var der en Del Pietisme forbundet med dem, tvungen Andagt o. s. v., og det er ikke alle, det ligger for, mange Mennesker have en anden Opfattelse af sligt, og derfor vare de kristelige Herberger egentlig ikke elskede, men de vare besøgte alligevel, fordi de paa rimelige Vilkaar ydede de Rejsende et efter Omstændighederne godt Ophold, og det var jo navnlig det, hvorpaa det kom an. Men den Adgang, som Arbejdsgiverne havde haft før til at søge deres Arbejdskraft paa Herbergerne, forsvandt noget med det samme, idet mange ogsaa faglærte Haandværkere søgte ind paa kristelige Herberger. Det blev saa ikke let at finde dem, og saa opstod i Tyskland Arbejdsanvisningskontorer forskellige Steder, det skete allerede tidligt, som jeg har nævnt. I Begyndelsen af Halvfjerdserne er der allerede Arbejdsanvisningskontorer i forskellige tyske Byer. Jeg mindes saaledes f. Eks., at der var saadanne i Hannover og Stuttgart, hvilket nævnes i en Fremstilling, der er given i Købstadforeningens Tidsskrift, og som jeg meget vil anbefale ærede Medlemmer at læse, fordi Fremstillingen beskæftiger sig med hele Udviklingen af Arbejdsanvisningskontorerne, navnlig i Tyskland. Artiklen er baade grundig og læseværdig og meget orienterende, den findes i Købstadforeningens Tidsskrift 22de Aargang Nr. 4, Side 173—205, og jeg anbefaler den, som sagt, kraftig til dem, der skulle beskæftige sig med denne Sag. Artiklen er skreven af et meget gennemsigtigt Pseudonym A. J. Hvem der kender lidt til Købstadforeningens Forhold og til de Folk, der pleje at skrive i dens Tidsskrift, vil omtrent vide, hvem det er.

Saa opstod altsaa Arbejdsanvisningskontorerne i Tyskland, og i denne Artikel er nævnt den Udvikling, som de have været Genstand for. De opstod, som naturligt var, først i Smaastaterne. Det mere militaristiske, bureaukratiske Preussen følte det under sin Værdighed at beskæftige sig med noget saa civilt som Arbejdsanvisningskontorer. Kun i Stuttgart og Han-